

سۇئال

ساھابىلارنىڭ پەزىلىتى ۋە ئۇلارنىڭ باشقىلاردىن يۇقىرى بولغان ئالاھىدىلىكلىرىنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا. ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ساھابىلارنى پەزىلەت ۋە ئادالەتلىك دەپ ئېتىقاد قىلىش ئەھلى سۈننە ۋەل جامائەتنىڭ تۇتقان يولىدۇر، ئۇنداق بولۇشى ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە ئۇلارنى ئالقىشلىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرىدە مەدھىيەلەنگەنلىكى سۆزلەندى. ئاللاھ تائالانىڭ ئۇلارنىڭ پەزىلىتىنى ياخشى كۆرگەنلىكىنى بىلدۈرىدىغان روشەن دەلىللەر مۇتەۋاتىر شەكىلدە بايان قىلىندى. ئۇلارنى ئېسىل خىسلەتلەرگە ئىگە قىلدى، ئۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئالى شان-شەرەپكە ئېرىشتى، بۇ ئاللاھنىڭ ھوزۇرىدىكى شانلىق مەرتىۋىسىدۇر. ئاللاھ تائالا ئۆزىنىڭ ئەلچىلىكى ئۈچۈن بەندىلىرىنى قەلبىدىن مۇۋاپىق ئورۇن تاللىغاندەك، پەيغەمبەرنىڭ ۋارىسلىرىدىن مۇشۇ ئىززەت-ئىكرامغا لايىق بولىدىغان ۋە بۇ نېمەتكە شۈكۈر ئېيتىپ ھەققىنى ئادا قىلىدىغان كىشىلەرنى تاللىدى. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ** تەرجىمىسى: «ئاللاھ پەيغەمبەرلىك ۋەزىپىسىنى قەيەرگە ئورنىتىشىنى (يەنى كىمنىڭ ئۇنىڭ ئەھلى بولىدىغانلىقىنى) ئوبدان بىلىدۇ» [سۈرە ئەنئام 124-ئايەت].

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ تائالا ئۆزىنىڭ ئەلچىلىكىنىڭ ۋەزىپىسىنىڭ ئەسلىنى ۋە ۋارىسلىرىنى كىمنى قىلىشىنى ياخشى بىلىدۇ. كىمنىڭ ئەلچىلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئېلىشقا، بۇنى سەمىمىيلىك، ئامانەتدارلىق بىلەن بەندىلەرگە يەتكۈزۈشكە لايىق بولىدۇ، كىمنىڭ شۇ ئەلچىلەرنى ئىززەت-ئىكرام قىلىپ، ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدۇ، بۇيرۇقلىرىنى سەۋىرچانلىق بىلەن ئادا قىلىپ، نېمەتلىرىگە شۈكۈر ئېيتىپ، ئۆزىگە يېقىنلىشىدىغانلىقى ۋە كىمنىڭ بۇ ئىشلارغا يارىمايدىغانلىقىنى ياخشى بىلىدۇ. شۇنىڭدەك، ئاللاھ تائالا مۇشۇ ئۈممەتتىن ئەلچىلەرگە كىم ۋارىسلىق قىلىدىغانلىقى، ئەلچىلەرگە ئىز باسار بولىدىغانلىقى، ئۇلار رەببىدىن يەتكۈزگەن ئىلاھىي رىسالىنى ئۈستىگە ئېلىشقا ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى ياخشى بىلىدۇ." [تەرىقۇل ھىجرەتەين 171-بەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ**

تەرجىمىسى: «ئۇلارنىڭ: ئاللاھ ئارمىزىدىن (ھىدايەت قىلىش بىلەن) ئىنئام قىلغان كىشىلەر مۇشۇلارمۇ؟» دېيىشلىرى ئۈچۈن، ئۇلارنى بىر - بىرى بىلەن مۇشۇنداق سىندۇق (يەنى پېقىر، ئاجىز كىشىلەرنى ئىمان ئېيتقۇزۇش بىلەن، باي، كاتتا كىشىلەرنى سىندۇق). ئاللاھ شۈكۈر قىلغۇچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ ئەمەسمۇ؟ (يەنى شۈكۈر قىلغۇچىلارنى ئاللاھ ھىدايەت قىلىدۇ). [سۈرە ئەنئام 53-ئايەت].

شەيخ سەئىدى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "نېمەتنى تونۇيدىغان، نېمەت تەلەپ قىلىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ئارقىلىق ئۇنىڭ ھەقىقىتى تۇرغۇزىدىغان كىشىلەرگە ئاللاھ تائالا ئۆزىنىڭ پەزىلى - نېمىتىنى ئاتا قىلىدۇ، نېمەتكە شۈكۈر ئېيتىمىغان كىشىلەرگە بۇ نېسىپ بولمايدۇ. ھەقىقەتەن ئاللاھ تائالا ناھايىتى ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ئۆزىنىڭ پەزىلى - نېمىتىنى لايىق بولمايدىغان كىشىلەرگە ئاتا قىلمايدۇ".

ساھابىلارنىڭ پەزىلىتى، مەرتىۋىسىنىڭ ئالى بولىدىغانلىقى شۇنداقلا ئۇلارنىڭ مۇشۇ ئالى مەرتىۋىگە لايىق بولىشىنىڭ سەۋەپلىرى زىكىر قىلىنغان نۇرغۇن ئايەت - ھەدىسلەر بايان قىلىندى. ئاللاھ تائالانىڭ مۇنۇ ئايىتى شۇنىڭ جۈملىسىدىندۇر:

مَحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِمَّنْ أَثَرُ السُّجُودِ ذَلِكَ مِثْلُهُمْ فِي التَّوَرَةِ وَمِثْلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا تەرجىمىسى: «مۇھەممەد ئاللاھنىڭ رەسۇلىدۇر، ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولغان مۆمىنلەر كۇففارلارغا قاتتىقتۇر، ئۆزئارا كۆيۈمچاندۇر، ئۇلارنى رۇكۇ قىلغان، سەجدە قىلغان ھالدا كۆرسەن. ئۇلار ئاللاھنىڭ پەزىلىنى ۋە رازىلىقىنى تىلەيدۇ، ئۇلارنىڭ يۈزلىرىدە سەجدىنىڭ ئالامەتلىرى بار، ئەنە شۇ ئۇلارنىڭ تەۋراتتىكى سۈپىتىدۇر، ئۇلارنىڭ ئىنجىلدىكى سۈپىتى بولسا (ئۇلار) شاخ چىقارغان، كۈچلىنىپ چوڭايغان، ئاندىن ئۆز غولى بىلەن ئۆرە تۇرغان، بولۇقلۇقى ۋە كۆركەم كۆرۈنۈشى بىلەن دېھقانلارنى مەمنۇن قىلغان بىر زىرائەتكە ئوخشايدۇ، (مۆمىنلەرنى مۇنداق زىرائەتكە ئوخشىتىش) كۇففارلارنى خاپا قىلىش ئۈچۈندۇر، ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئىچىدىن ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلارغا مەغپىرەت ۋە كاتتا ئەجىر ۋەدە قىلدى. [سۈرە پەتھ 29-ئايەت].

ساھابىلارنىڭ مەرتىۋىسىنىڭ يۇقىرى بولىشىغا لايىق بولغان ئىشلارنىڭ ئەڭ كاتتىلىرى: سەھابە كىراملارنىڭ قەلبلىرىنىڭ پاكلىقى، ئىماندا سەمىمىي - راستچىل ئىكەنلىكىدۇر. بۇ بەندىلەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ تائالادىن ئۇلارغا بولغان كاتتا گۇۋاھلىقتۇر. ۋەھىي ئۈزۈلگەندىن كېيىن ئىنسانلارنىڭ بۇ مەرتىۋىگە ئېرىشىشى مۇمكىن بولمايدۇ.

بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا تەرجىمىسى: «ئاللاھ مۆمىنلەردىن ھەقىقەتەن رازى بولدى، (ئى مۇھەممەد!) ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار (ھۇدەيبىيەدە) دەرەخ (سايىسى) ئاستىدا ساڭا بەيئەت قىلدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىدىكىنى (يەنى راستلىق بىلەن ۋاپانى) بىلىدۇ، ئاللاھ ئۇلارغا (ئۇلار بەيئەت قىلىۋاتقاندا) تەمكىنلىك چۈشۈرۈپ بەردى ۋە ئۇلارنى يېقىن غەلىبە (يەنى خەيبەرنىڭ پەتھى

قىلىنىشى) بىلەن مۇكاپاتلىدى. « [سۈرە يەتھ 18-ئايەت].

ئىبنى كەسىر رەھىمەھۇللاھ "قۇرئان كەرىم تەپسىرى" 4-توم 243-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىلىدىكى راستلىق بىلەن ۋاپا، ئاڭلاش ۋە ئىتائەت قىلىشىنى بىلدى".

ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ سۆزى نېمە دېگەن گۈزەل سۆز: كىمكى توغرا يول تۇتماقچى بولسا ۋاپات بولغانلارنىڭ يولىغا ئەگەشسۇن، چۈنكى ھايات كىشى تۈرلۈك پىتىنلەردىن ئەمىن بولالمايدۇ، ئاۋۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرى مۇشۇ ئۈممەتنىڭ ئەڭ ئەۋزەل كىشىلىرى، قەلىبى گۈزەل، ئىلىملىك، ئارتۇقچە تەكەللۇپ قىلمايدىغان كىشىلەر ئېدى. ئاللاھ تائالا ئۇلارنى پەيغەمبىرىنىڭ سۆھبىتىگە ۋە ئۆزىنىڭ دىنىنى تۇرغۇزۇشقا تاللىدى. ئۇلارنىڭ پەزىلىتىنى بىلىڭلار، ئۇلارنىڭ يولىغا ئەگىشىڭلار، كۈچۈڭلارنىڭ يېتىشىچە ئۇلارنىڭ ئەخلاقى ۋە دىنىنى چىڭ تۇتۇشقا تېرىشىڭلار، ھەقىقەتەن ئۇلار توغرا يولدا بولغان ئېدى. ئىبنى ئابدۇل بەر"ئەلجامى" ناملىق ئەسەر 1810-ھەدىستە بايان قىلغان.

ئاللاھ تائالا مۇھاجىر، ئەنسارلارغا دائىملىق، نېمەتلىك جەننەتنى ۋەدە قىلدى، قىيامەتكىچە تىلاۋەت قىلىنىپ تۇرىدىغان ئايەتلەردە ئۇلاردىن رازى بولغانلىقىنى بىلدۈردى، بۇنداق ئىكراملار ئاللاھنىڭ پەزىلىگە لايىق بولمايدىغان كىشىلەرگە بولۇشى ئەقىلگە ئۇيغۇنمۇ؟!

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ** تەرجىمىسى: «ھەممىدىن ئىلگىرى ئىمان ئېيتقان مۇھاجىرلار ۋە ئەنسارلاردىن، ياخشىلىق قىلىش بىلەن ئۇلارغا ئەگەشكەنلەر (يەنى تابىئىنلار ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارنىڭ يولىدا ماڭغانلار) دىن ئاللاھ رازى بولدى، ئۇلارمۇ ئاللاھتىن مەمنۇن بولدى. ئاللاھ ئۇلارغا ئاستىدىن ئۈستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرنى تەييارلىدى، ئۇلار جەننەتتە مەڭگۈ قالىدۇ، بۇ چوڭ بەختتۇر.» [سۈرە تەۋبە 100-ئايەت].

ئىنسانلارنىڭ سەييىدى، بارلىق پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىمامى ئۇلارنىڭ پەزىلەتلىك ئىكەنلىكىگە شاھىتلىق بەردى، ھايات ۋاقتىدا ئۇلارنىڭ دىن ئۈچۈن قۇربان بەرگەنلىكى، كەسكىنلىك، سەمىمىيلىك بىلەن مۇستەھكەم تۇرغانلىقىغا شاھىت بولدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلارنىڭ شەرىپى ۋە ئۇلارنى ياخشى كۆرۈش توغرىسىدىكى قىيامەتكىچە قالىدىغان قىممەتلىك سۆزلەرنى قالدۇردى.

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «مېنىڭ ساھابىلىرىمنى تىللىماڭلار، مېنىڭ جىنىم قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەم! سىلەرنىڭ بىرىڭلار ئوھۇد تېغىدەك ئالتۇن سەدىقە قىلىشمۇ ئۇلارنىڭ بىر كىلۇ ياكى يېرىم كىلۇ سەدىقىسىنىڭ ساۋابىنىمۇ تاپالمايدۇ». [بۇخارى رىۋايىتى 3673 - ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2540- ھەدىس].

ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى مېنىڭ زامانىمدا ياشىغانلار، ئاندىن كېيىن ئۇلاردىن كېيىن ياشىغانلار، ئاندىن كېيىن ئۇلاردىن كېيىن ياشىغانلار». [بۇخارى رىۋايىتى 2652-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2533-ھەدىس].

خەتتە باغدادى "ئەلكىپايە" 49-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "شۇنى جەزىملەشتۈرۈشكە بولىدۇكى، ئەگەر ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ رەسۇلىدىن ئۇلار يەنى ساھابىلار توغرىسىدا مەدھىيەلەش سۆزلىرى كەلمىگەن بولسا، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ئاللاھ يولىدا ھىجرەت قىلىشى، جىھاد قىلىشى، دىنغا ياردەم بېرىشى، جېنىنى ۋە مېلىنى پىدا قىلىشى، دىن ئۈچۈن ئاتىلىرى بالىلىرىغا قارشى ئۇرۇش قىلىشى، دىندا سەمىمى بولۇشى، ئىمانى ۋە ئىشەنچ كۈچى، كەسكىن ئادالەتلىكى ۋە ئۇلارنىڭ پاكلىقىنى ئېتىقاد قىلىش ئۇلارنى مەدھىيەلەشنى ۋاجىپ قىلاتتى، ئۇلار تا قىيامەتكىچە ئۇلاردىن كېيىن كەلگەن كىشىلەر ئارىسىدىكى ئادالەتلىك كىشىلەرنىڭ ئەڭ ئادىللىرى، پاك كىشىلەرنىڭ ئەڭ پاكلىرىدۇر. مانا بۇ بارلىق ئالىم-ئۆلىمالار ۋە پىقھى ئالىملىرىنىڭ ئۇلارغا قارىتا تۇتقان يولىدۇر".

ئەگەر بىز ساھابىلارنىڭ دىنغا ياردەم بەرگەن ئورۇنلىرى، ئالى دەرىجىلەرگە لايىق بولغان ياخشى ئەمەللىرىنى تولۇق بايان قىلىدىغان بولساق ئېدى، ئەلۋەتتە بىر قانچە توملۇق كىتاپ بولاتتى، ئۇلارنىڭ پۈتۈن ھاياتى ئاللاھ يولىدا بولدى، دۇنيانى ياخشىلىق ۋە ئىسلاھات بىلەن توشقۇزغان يۈزلەرچە ساھابىلارنىڭ ھاياتىنى قانچىلىق كىتاپلارغا سىغدۇرغىلى بولار؟!

ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ تائالا بەندىلىرىنىڭ قەلبىگە نەزەر سالىدى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەلبىنى بەندىلەرنىڭ ئارىسىدىكى ئەڭ ياخشى قەلب تاپتى، ئۇنى ئۆزى ئۈچۈن تاللىدى، ئۆزىنىڭ ئەلچىلىك رسالىتى بىلەن ئەۋەتتى، ئاندىن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ قەلبىگە قارىغاندىن كېيىن يەنە باشقا بەندىلىرىنىڭ قەلبىگە نەزەر سالىدى، بەندىلەرنىڭ ئارىسىدىن ساھابىلارنىڭ قەلبىنى ئەڭ ياخشى دەپ تاپتى، ئۇلارنى پەيغەمبەرنىڭ ياردەمچىلىرى ۋە ئۇنىڭ دىنى ئۈچۈن كۆرەش قىلىدىغان قىلدى. مۇسۇلمان ياخشى-گۈزەل دەپ قارىغان-كۆرگەن نەرسە ئاللاھنىڭ نەزىرىدىمۇ ياخشى-گۈزەلدۇر. مۇسۇلمان ناچار-سەت دەپ قارىغان-كۆرگەن نەرسە ئاللاھنىڭ نەزىرىدىمۇ ناچار-سەت ھېساپلىنىدۇ". [ئىمام ئەھمەد "ئەلمۇسەد" 1-توم 379-بەتتە كەلتۈرگەن. "مۇسەد"نى تەتقىق قىلغۇچىلار بۇ ئەسەرنىڭ ئىسنادىنى ھەسەن دېگەن].

بۇنىڭ تەپسىلاتى 45563 - 13713 - نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىدا بايان قىلىندى.

ئىككىنچى: شۇنى چوقۇم بىلىشىمىز كېرەككى، ساھابىلارنىڭ (ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولسۇن) ھېچ قانداق ئەيىبى يوق پاك دېيىلمەيدۇ، چۈنكى ئۇلارمۇ ئىنسان، ئۇلاردىنمۇ باشقىلارغا ئوخشاش خاتالىق سادىر بولۇشى مۇمكىن، مانا بۇ ئەھلى سۈننە ۋەلجامائە ئالىملىرىنىڭ تۇتقان يولىدۇر.

ئۇلارنىڭ بەزىسىدىن يۈز بەرگەن خاتالىقلار ئۇلارنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ھەمراھ بولغانلىقى شەرىپىگە كۆرە ئەپۇ قىلىنىدۇ، ياخشىلىقلار يامانلىقلارنى كەتكۈزۈۋېتىدۇ، ساھابىلارنىڭ بىرىنىڭ دىن ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرگە بولغان ئەڭ

قىسقا زامانىغىمۇ دۇنيادىن ھېچ نەرسە باراۋەر كەلمەيدۇ.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئەھلى سۈننەت ئالىملىرى ساھابىلار توغرىسىدا گۈزەل سۆزلەرنى قىلىدۇ، ئۇلارغا رەھمەت، مەغپىرەت تېلەيدۇ، لېكىن ئۇلار پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن باشقا ھېچ بىر كىشىنى ئىجتىھادتا ئېزىپ كىتىشتىن پاك دەپ قارىمايدۇ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن باشقىلاردىن خاتالىشىش، كەمچىللىك سادىر بولۇشى نورمال ئىشتۇر. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **أُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ تَهْرِجَمْسِي**: «ئەنە شۇنداق كىشىلەرنىڭ ياخشى ئىشلىرىنى قوبۇل قىلىپ، يامان ئىشلىرىنى كەچۈرۈم قىلىمىز، ئۇلار (ئاللاھ يامان ئىشلىرىنى كەچۈرگەنلەر بىلەن) جەننەتتە بولىدۇ، (بۇ) ئۇلارغا قىلىنغان راست ۋەدىدۇر.» [سۈرە ئەھقاپ 16-ئايەت].

ئەمەللەرنىڭ پەزىلەتلىرى دېگەن ئۇ ئەمەللەرنىڭ ئۆزى بولماستىن بەلكى ئۇنىڭ نەتىجىسى ۋە ئاقىۋىتىدىن ئىبارەتتۇر. [پەتۋالار مەجمۇئەسى "4-توم 434-بەت].

بۇ توغرىدا قۇرئان، ھەدىستە نۇرغۇن ئورۇنلاردا زىكىر قىلىندى. ئاللاھ تائالا ئوھۇد ئۇرۇشى بولغان كۈنىدە ساھابىلاردىن كەينىگە چېكىنگەنلەرنى ئەپۇ قىلىۋەتتى. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **انَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ** تەرجىمىسى: «ئىككى قوشۇن (يەنى مۇسۇلمانلار بىلەن مۇشرىكلار) بىر-بىرى بىلەن ئۇچراشقان كۈندە، ئىچكىلەردىكى (جەڭدىن) ھەقىقەتەن يۈز ئۆرۈگەن كىشىلەرنى، بەزى قىلمىشلىرى (يەنى پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە مۇخالپەتچىلىك قىلغانلىقى) تۈپەيلىدىن، شەيتان تېپىلدۇرۇشقا ئۇرۇندى؛ ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇلارنى ئەپۇ قىلدى. ئاللاھ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى ھەلىمدۇر (يەنى ئاسىيلىق قىلغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ.» [سۈرە ئال ئىمران 155-ئايەت].

مەككىنى پەتھى قىلىدىغان ئۇرۇشتىن بۇرۇن ساھابىلاردىن بەزىسى قۇرەيشكە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ كېلىدىغانلىقىدىن خەۋەر بېرىش بىلەن خاتالىق سادىر بولغاندا، ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى مەقسەت قىلغاندا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «بۇ ھەقىقەتەن بەدىر ئۇرىشىغا قاتناشقان، ئاللاھ تائالا بەدىر ئۇرىشىغا قاتناشقانلارغا نەزەر سالغان ۋە ئۇلارغا: خالىغىنىڭلارنى قىلىڭلار، مەن سىلەرنى مەغپىرەت قىلىدىم دېگەن.» [بۇخارى رىۋايىتى. مۇسلىم رىۋايىتى 2494-ھەدىس].

بۇنىڭدىن باشقىمۇ ساھابىلارنىڭ بەزىسىدىن خاتالىق سادىر بولغان نۇرغۇن ئورۇنلار بولۇپ، ئاللاھ تائالا ئۇلارنىڭ خاتالىقلىرىنى ئەپۇ قىلىپ گۇناھىنى مەغپىرەت قىلغان، بۇ ئۇلارنىڭ يۈكسەك پەزىلى-رەھمەتكە لايىق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. بۇلارنىڭ شەرىپىگە ئۇلاردىن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ھايات دەۋرىدە ياكى ۋاپات بولغاندىن كېيىن يۈز بەرگەن خاتالىقلار داغ تەككۈزەلمەيدۇ، چۈنكى يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ئايەت ئۇلارنىڭ پەزىلىتىنى ۋە ئۇلارنىڭ جەننەت بىلەن بىشارەت بىرىلگەنلىكىنى خەۋەر بېرىدۇ، خەۋەرنى ھېچ نەرسە ئەمەلدىن قالدۇرۇۋېتەلمەيدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.